

Forvaltningsrevisjon Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS

PRESENTASJON FELLES KONTROLLUTVALGSMØTE
16. SEPTEMBER 2024

www.irev.no

Bestilling av prosjekt

Kontrollutvalgene i Nord-Gudbrandsdalsregionen fattet følgende likelydende vedtak i fellesmøte 16. juni 2023:

1. Kontrollutvalget bestiller en kombinert eierskapskontroll/forvaltningsrevisjon av Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS (NGR) basert på den framlagte foranalysen. De seks foreslåtte problemstillingene legges til grunn for bestillingen.

Prosjektplan ble behandlet i kontrollutvalgenes møter i september/oktober 2023. Utvalgene tok prosjektplanen til orientering og opprettholdt bestillingen av en eierskapskontroll/forvaltningsrevisjon av NGR.

Formålet med forvaltningsrevisjonen

Formålet med forvaltningsrevisjonen å undersøke om sentrale deler av selskapets drift skjer i henhold til relevant regelverk samt etter anerkjente forretningsmessige prinsipper.

Problemstillinger

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført utfra følgende problemstillinger:

1. Har selskapet rutiner og praksis for å utarbeide et selvkostregnskap som gir kommunestyret grunnlag for å fastsette riktige gebyrer?
2. Ivaretar selskapet pålagt regnskapsmessig skille mellom nærings- og husholdningsavfall?
3. Hvor effektivt drives selskapet, bl.a. sett i forhold til lignende selskaper?
4. Hvordan sikrer NGR kvaliteten og kundetilfredshet i selskapets tjenesteyting?
5. Hvordan arbeider selskapet for å møte målsetninger og nye krav til avfallshåndtering?

Revisjonskriterier

Revisjonskriterier skal være en objektiv målestokk for revisors vurderinger av den reviderte virksomheten.

Revisjonskriterier kan utarbeides med basis i lovbestemmelser, forskrifter, retningslinjer, kommunale vedtak, faglige standarder mv. som sier noe om hvordan virksomheten skal drives og skal være autoritative, relevante og gyldige.

Kilder til revisjonskriterier for forvaltningsrevisjonen

Problemstilling 1 og 2:

- kommuneloven
- selvkostforskriften m/veileder
- forurensningsloven
- avfallsforskriften m/veileder.

Problemstilling 5:

Krav for materialgjenvinning/resirkulering er tatt inn i avfallsforskriften, jf. ny § 10a i forskriften.

Problemstilling 3 og 4 har ikke revisjonskriterier ettersom det ikke finnes relevante krav eller målsetninger, verken i offentlig regelverk, NGR eller hos kommunene.

Metode

- Dokumentgjennomgang
 - relevante lover, retningslinjer og veiledere på avfallsområdet.
 - KOSTRA-data for den renovasjonsbransjen og renovasjon i kommunene.
 - bransjestatistikk og relevante undersøkelser for avfallsbransjen.
 - strategi- og plandokumenter i NGR.
 - regnskap, relevante underlag og dokumentasjon fra NGR.
- Vi har fått en god del informasjon fra daglig leder.
- Tidsperiode: 2020 – 2023.

Konklusjon – Problemstilling 1

Har selskapet rutiner og praksis for å utarbeide et selvkostregnskap som gir kommunestyret grunnlag for å fastsette riktige gebyrer?

- Gjennomgangen av NGRs praksis viser at selvkostregnskap utarbeides i henhold til sentrale bestemmelser i selvkost- og avfallsforskriften.
- Selskapet utarbeider separat regnskap og balanse for husholdningsavfall og næringsavfall i tråd med avfallsforskriften.

Konklusjon – Problemstilling 2

Ivaretar selskapet pålagt regnskapsmessig skille mellom nærings- og husholdningsavfall?

- Regnskapskonti som inneholder inntekter og utgifter både for husholdningsavfall og næringsavfall blir henført til de to virksomhetsområdene ved hjelp av fordelingsnøkler.
- Fordelingsnøklerne blir etter revisjonens vurdering i hovedsak utarbeidet og dokumentert i samsvar med Miljødirektoratets veileder. Bruken av skjønn i kombinasjon med vektrapporter bør dokumenteres grundigere hva angår miljøstasjonene.
- Fordelingen av kapitalkostnader beregnes ikke på samme måte som fordelingen av indirekte driftskostnader. Dette er ikke i tråd med regelverket.
- Både valget av fordelingsnøkler og kvaliteten på datagrunnlaget er et område med ikke ubetydelig risiko for feil. Pr i dag framstår selskapet som relativt sårbart, primært med hensyn til kapasitet på området ettersom mye er basert på daglig leder alene, og at man ikke benytter dataverktøy for selvkostområdet som brukes av mange renovasjonsselskaper.

Konklusjon – Problemstilling 3

Hvor effektivt drives selskapet, bl.a. sett i forhold til lignende selskaper?

- Tilgjengelige data gir lite grunnlag for å sammenligne effektivitet og kostnader i NGR med andre kommunalt eide renovasjonsselskaper.
- Det finnes oversikt over gebyrene til husholdningene (SSB). Det er imidlertid viktig å være klar over at disse ikke gir et fullstendig bilde av renovasjonsselskapenes effektivitet.
- Gebyrene for de seks Nord-dalskommunene ligger 5-10 % lavere enn kommunegrupper som vi sammenligner med (Kostra-gruppe 4,5 og 14), samt landet under ett.
- Gebyrene i Nord-dalskommunene har steget noe mer enn i det nevnte sammenligningsgrunnlaget i perioden 2020-2024.

Konklusjon – Problemstilling 4

Hvordan sikrer NGR kvaliteten og kundetilfredshet i selskapets tjenesteyting?

- Renovasjonsforskriften for Nord-Gudbrandsdal fastsetter blant annet abonnementskategorier og henteordninger. Forskriften angir forpliktelser - både for NGR og abonnentene - når det gjelder henting og levering av avfall for husholdningene i regionen.
- NGR har ikke satt opp mål for kundetilfredshet, og har ikke gjort kundetilfredshetsundersøkelser på mange år. Selskapet deltar heller ikke i nasjonale undersøkelser.
- Klager på gebyr skal rettes til abonnentens egen kommune. Klager på manglende henting og miljøstasjoner o.l. skal rettes til NGR.
- Ifølge NGR kommer det inn få klager på miljøstasjonene. Det føres ikke oversikt over klager.

Konklusjon – Problemstilling 5

Hvordan arbeider selskapet for å møte målsetninger og nye krav til avfallshåndtering?

- Krav til utsortering av matavfall trådte i kraft 1. januar 2023 gjennom endring i avfallsforskriften. NGR vil sette i verk henteordning som ivaretar kravene fra 1. januar 2025. NGR er dermed kommet sent i gang med tilrettelegging for sortering for og innhenting av denne typen avfall.
- NGR ligger lavt med hensyn til materialgjenvinning (kildesortering) når det sammenlignes med landssnittet og tilsvarende kommuner (Kostra-gruppe 4,5 og 14). Vi antar at dette i stor grad skyldes at det ikke er kommet på plass henteordning for matavfall.

Anbefalinger

Basert på konklusjonene anbefaler revisjonen at NGR bør:

- gå gjennom måten kapitalkostnader fordeles slik at den skjer etter reglene i selvkostregelverket.
- dokumentere bruken av skjønn i kombinasjon med vektrapper som grunnlag for fordelingsnøkler på miljøstasjonene.
- vurdere å gjennomføre tiltak for å supplere egne ressurser, eventuelt hente inn ekstern bistand, for å gjøre selskapet mindre avhengig av enkeltpersoner ved beregning av selvkost.